

eltávolítási módjához egy-egy esettel kapcsolatosan a következőkben:

Érdekességénél fogva négy kiváló megbetegedési esetet közlök a következőkben: Az 1893-ik év nyarán Zemplénvármegyében járván, meglátogattam a s.-a.-ujhelyi kózkórházat. Midőn ott a kórszobákat összebolyongtuk, legvégül egy elkülönített helyre vezetett a a szívesen kalauzoló orvos, a hol egy férfi beteg egy szobában egyedül maga iszonyu büzbén a saját emésztével összemaszatolva feküdt. Felvilágosításul az mondatott, hogy a beteg már másfél év óta ott van végbél előeséssel és végbél hűdéssel, hülyeségében nem képes magára figyelni s minden ürülékét maga alá bocsájt s nem tudnak vele mit csinálni. Hülyeségével nem közveszélyes. El nem szállítható s odavaló illetőségű lévén, kénytelenek ott tartani elkülönítve. Én megvizsgálván a robustos beteget, azt az ajánlatott tettem, hogy végbélesonkítást végezzenek rajta, mert a végbél előesésnek nem hűdöttség az oka s így a műtét sikerrel biztató. Vagy ha nem akarják mego, erálni, küldjék el a mi kórházunkba. Haza térvén el is felejtkeztem róla, midőn 1893-ik év őszén csakugyan beállított hozzáunk S.-A.-Ujhely város hajdujával Pekarik Emil, így hívták a beteget, azon átirat kíséretében, hogy a város előljárósága tudomást szerezvén arról, hogy én ezen egyénnek kigyógyítására vállalkoznék, miután ott nem akarja már piszkossága miatt senki sem ezen szerenésétlent megtűrni, csináljak vele azt a mit tudok.

A beteg 35 éves napszámos, erősen fejlett csont- és izomrendszerű, magáról semmiféle felvilágosítást nem tud adni, keveset beszél, nagy biztatásra a nevét megmondja, maga elé bámul, nem sokat érdeklődik semmiről. Összes vágya az állati mohó falás kielégítésében áll Alszik mint a mormota. Tájékozni magát úgy látszik nem tudja. Alig beszél valamit. Egészsége, eltekintve végbélelőesését, teljesen jó.

A végbélből székeléskor, mintegy 16 ccentiméter hosszú legnagyobb területében 36 ccentiméter átmérőjű, piros nyákhártyával bíró vérző bélrészlet türemlik ki, mely elég könnyen visszahelyezhető, nagyságra nézve az előesett bél két gyermek ökölnyi. — Előleges fürdő után november 12-én hosszanti csíkok, barázdák égetettek Paequelin-féle égetővel, részben pedig a végbélhez közli eső része köralakban több barázdában égettetett meg. Ezen műtét, miután három hét múlva némi kisebbedés volt észlelhető, újból ismételtetett. Egy hónap múlva, miután a kisebbedés nem volt elég ered-

ményes nála, a bélesonkitás határoztatott el s ez 1894. márczius 17-én a következő módon végeztetett:

Az előesett bélrészlet corrosiv vízzel tisztára mosatott. A vérzés csillapítása ezéjából a végbélhez közel eső rész az előesett bélkocsány nyakán azért is, hogy a lemetzés után levegő a hasüregbe ne juthasson, drainesővel szorosan körülkötöttetett, most ollóval lemet-szetett hosszirányban mintegy 10 czméternyire a kilógó béldarab s a metszés végéről kiindulva, a draineső alatt körös-körül levágotott az egész előesett bélrész. A levágás után támadt körös-körös kettes megvastagodott bélseb egymásnak megfelelő felületei akként varrat-tak össze, hogy az egymásnak ellentétes hashártya lemezek részeit csomós, részeit szűes varratok cadgut-fonallal körös-körül egyesítet-tek, majd a tátongó üterek lekötöttetk, végül a bél nyákhártyája csomós varratokkal a külső végbél nyákhártyával egyesítettek szintén kör-körös varratokkal. A csomoknak kívül tartása s így kezelhetése szempontjából három helyen többszörös selyem fonal húzatott át az elég vastag rétegén a bélnek s ezen kívül tartó selyem fonalak a segg-pofához ragasztattak. A vérzés csillapítása végett alkalmazott draineső eltávolítása után ütérés vérzés csak egy pontnál volt s ez aláköttötett. A kezdetben meglehetős viszeres vérzés nyomótampon alkalmazása mellett elég rövid idő alatt megszűnt. A kívül hagyott csomkrajégtömlő alkalmaztatott. Belsőleg két czentigrammos ópium adagoltatott három óránkint, az egyén hasra fektettetett. Öt nap múlva, mialatt hőemelkedés csak az esteli órákban és csak 38,5—8 tizedig emel-kedik s a beteg elég jól érzi magát, délután az árnyékszékbe megy s a kívül hagyott csomkot, melyen az összekapaszkodásnak kétségte-len jelei mutatkoznak, magának reponálja, úgy, hogy bár a zsinegek, melyek a bélesonk kívül tartását biztosítani voltak hivatva, meg-foghatók voltak, de velők a reponált csomk előhúzása nem nagyon erős, vongáló kísérletekre nem sikerült. A végbélesonk tehát a has-üregben maradt s további sorsára bízott. Mindössze naponta reg-gel és este egy perczentes bórsavas vízzel irrigáltatott a bél üre és székelés után ülő fürdőkben mosta meg magát felügyelet mellett a gyenge elméjű beteg. Ezen időtől fogva az egyén teljesen láztalan volt székleteleit, rendesen végezte, előesés többé nem fordult elő, a selyem zsinegek bevezetett kanalas méh tűkör mellett szedetttek ki a végbél üréből, a sebek április 10-én teljesen gyógyultak. A levá-gott bélrészlet 10 czentiméternyi hosszú volt. A beteg a műtétet követő 30-ik napra gyógyul'an Sátoralja-Ujhelybe küldetett vissza.

A másik egy szintén nem kevésbé érdekes eset: Brazina Tamás 23 éves tüzér katona koponyaesonttöréséről szól, ki 1893-ik év november 5-én vétetett fel kórházunkba, félig öntudatlan állapotban, midőn felvételét megelőzőleg 10 nappal orozva fejbe ütötett s ezen tíz nap alatt a kórházon kívül feljárva a kaszárnnyában kezeltetett. Az elszállítás előtt sebesülésének 9-ik napján hirtelen láz, hányás, eszméletlenség lépett s ezért szállíttatott be a kórházba.

A vizsgálatkor kitűnően, hogy a szenvedett zúzott seb koponya-esonttörést és horpadást okozott s ez idézi elő az agynyomást, a koponyaesont kiemelése szükségessé vált. A műtét tehát azonnal bevezettetett. A külsérelemnek megfelelőleg a fejbőr szokottan kereszt alakú metszéssel addig lett felpraeperálva, míg a betört és behorpadt bal oldali falsont elülső részlete szabadon látható lett. A behorpadt esont egy ezüst forintosnak megfelelő inkább hosszukásan körös. Leválasztatott a behorpadt esont darab körületéről a esonthártya s kissé visszatolatott, most a behorpadt esontrésznek külső lemeze esontvésővel s foggyökér emelővel emeltetett ki, úgy, hogy a szivacsos esontbél belső felével a behorpadt koponyaesont belső lemeze még bent maradt. A második mozzanatban ezen bent maradt rész külön emeltetett ki. Az így támadt lik mögött ott pulszált a kemény agykér, mely kissé homályos volt. A koponyaesont folytonosság hiány szélein a szilánkok lenese késsel letisztítottak s a seb lemosatott, szokott módon corrosives gaseval és jodoformmal behintettem, illetve betakartam a sebet s felette a bőrt összevarratlanul kissé összehuzva bekötöttem. A műtét után az egyén eszmélete rögtön visszatért, hányás megszűnt. A műtetre következő második napon a homlok és arczbőrén orbáncz lépett fel mely kiterjedt az egész arczra, a nyakra és a hajzatos fejbőrig hátra, sajátságos és szerencse volt, hogy a koponyaseb legközvetlenebb környéke az orbáncztól megkíméletett. Nagy láz volt, mely azonban harmadnapra alább hagyott s vele együtt az orbáncz felléptével beállott agynyomás tünetei is elmaradtak. A műtétet követő hatodik napon teljesen láztalan, felkel. A seb tiszta. Orbáncz megszűnt. Ezertul a nyitott seb sarjadász útján gyógyul és a beteg az operációt követő 67-ik napon teljesen egészségesen elhagyta kórházunkat.

*

A harmadik eset azért érdekes, mert elég gyakran előforduló méhhibarezről van szó, mely egy 50 éves földmivesnőről már nyolcz hónapja fennálló vérzéssel járt, s mely miatt egyik orvostól a másikig vándorolt, kik tükröz nélküli megvizsgálás után mindenféle belső

szerekkel kezelték, de a vérzés folyton tartó volt s a viaszfehér bőrszínű nőnél 1893. július hó 3-án a nagyfokú vértelenség aggasztó tünetei voltak meg.

A vizsgálatnál a nyitott méhszájból kocsányos gyermek ökölnyi daganat nyulott ki a szemérem részbe, mely gömbölyű, sima felületű, fájdalomtalan, a méhből ömlik a vér.

A magfogóval előhuzott nagy kocsányos habarezt ollóval levágtam, a nyakesatorna baloldaláról a méh ürébe spongia pressát tettem, a hüvelyt jodoformos gassal tomponálva s naponta a hüvelyt kiirrigálva a vérzés teljesen megszűnt s husz nap múltán a nő hirtelen magához jött s kórházunkból maga távozott.

*

A negyedik eset szomorú, de azért tanulságos, mert egy szegény rozsnói nő esetét illeti, ki a mi szemes, de lelkiismeretlen bába asszonyainknak lett áldozata.

Liberda Görgyné így hívták a 44 éves nőt, egy év előtt valami fehérfolyás miatt a tudós asszonyhoz fordult, a ki valahol Rozsnón-e vagy a környékén bába s ez méhgyűrűt helyezett be neki. Az asszony a méhgyűrűvel néhány hét múltán a bábához ment, mert fájdalmat voltak, hogy vegye ki. A bába azouban ülőfürdőket rendelt neki, mert bizonyosan nem tudta kivenni, s a gyűrű bent maradt. Az okozott lób talán megszűnt, a fájdalmak elmaradtak, az asszony megnyugodott a tudós asszony beszédén. Teltek a hónapok s vérzések kezdtek mutatkozni. Ujra elment a tudós asszonyhoz, a ki most már hozzáfogott, hogy a méhgyűrűt kivége, azonban bár esülökig véres lett s berzasztó fájdalmat okozott is a nőnek, azt bizony kivenni nem tudta, orvoshoz utasította. A szegény nőnek az orvos sem tudta kivenni a gyűrűt, a mely megsem mozdult, elküldte kórházunkba, a hol 1894. júl. 10-én a következő állapottal vettük fel:

A hüvely boltozatban kő kemény sima, fekete, nagyujj vastag kerek, közepén likas gyűrű, úgy támaszkodik be, hogy egy fele a symphysisre, másik a keresztcsont vájulatán fekszik, ódalsó részeit a méhhüvelyes dudoros, krátterszerű behuzódásokat mutató, piszkos eves törmelékkal fedett, vérzékeny, daganat borítja, mely bűzös, s az egész mint egy karfiol kiesesorodik. A méhszáj nyílása nem található. A méh maga megnagyobbodott, göbös tapintatu.

A nőt Simes-fekvésbe hoztam s nagy kinnal lánczfűrészszel vezettem keresztül a kautschuk-gyűrű szélén s ezzel a méhgyűrűt belül a hüvelyben átfűrészelttem, most másodszor vezettem be nagy kinnal a lánczfűrészszel, s egy másik helyén fűrészelttem át a gyűrűt.

Még a most már két darabban lévő kemény kautsekuk-gyűrű darabot sem tudtam kivenni csak úgy, hogy az egyik darabot kranioklasttal roppantottam össze. Így sikerült kivenni a 95 mm. átmérőjű kemény, fekete Müller-féle kautsekuk-gyűrűt, mely nyilván a nyomásával, a méhüvelyes részének, előbb-utóbb a méhnek magának elrákosodását idézte elő. A rákos szöveteket kikapartam ugyan és szokott módon borszeszes tamponokkal kezeltem, de a kiterjedt elrákosodás ment tovább a maga útján.

E szomorú eset alkalmából megkerestem a vármegyei alispáni hivatalát, hogy a bábák kuruzslásának eltiltása végett szigoruan intézkedjék, s rendelje el, hogy a tisztí orvosok legalább évenként egyszer magukhoz rendeljék a bábákat s szerezzenek tájékozódást arról, valjon tudják-e mi a kötelességük? Mert sajnosan kell tapasztalnom, hogy a szülések körül hanyagul járnak el. A szülők, a gyermekágyasokkal bábáskodni nem tudnak. Tehát azt nem tudják, a mire oktatva vannak. Abba pedig bele fognak a mit nem tanítanak nekik a nőgyógyászatba s kuruzslásukkal igen sok veszedelmet és emberirtást okoznak.

Értekezik továbbá a Schulek-féle hályogműtétről adatai alapján a következőkben:

Mint méltóztattak olvasni Schulek Vilmos tanár a hályogműtétek módját egy általa feltalált módszer szerint végezte s erről a tudományos akadémián felolvasást tartott. Röviden elmondva e műtét módja az: Graefe-féle keskeny késsel beszúr a külső limbuszhoz $1\frac{1}{2}$ milliméternyire a porzshártyában, ennek körülbelül felső harmadában átviszi a kést a belső limbus előtt $1\frac{1}{2}$ milliméterig, itt, átellenében a beszúrásnak, kiszurja az éllel felfelé fordított kést s felfelé $1\frac{1}{2}$ milliméternyi függélyes seb készítése után a kést éllel előre fordítja és a korneát átvágja. Második momentumban erre készített fogas tokesípóval bemegy a seben keresztül a mellső csarnokba, megragadja a tokot alól s abból egy részt, felfelé rántással kiszakít. Harmadik momentumban a lenesét expellálja a seben az által, hogy a keskeny kanállal a lenese alsó szélére fel- és kifelé hajtó nyomást gyakorol a porzshártyára, míg felül ugyanezen mozzanatban másik kezével a seb felső részén maradt korneális részre támaszt egy erre készült kanalat, melylyel a lenese felső szélének a seben keresztül való megszületését idézi elő, és esetleg a negyedik mozzanatot, a lenese maradékok kitisztítását eszközöli. Az egész műtétnek az a célja, hogy kerek, mozgékony pupilla maradjon, szóval,